

Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт

ЗАЦВЯРДЖАЮ

Прарэктар па вучэбнай рабоце

А.В. Данільчанка

22.11.2013 г.

Рэгістрацыйны нумар № УД-673/р.

Археалогія**Вучэбная праграма для спецыяльнасці:****1-23 01 12 Музейная справа і ахова гісторыка-культурнай спадчыны**
(па накірунках)Факультэт гістарычныКафедра археалогіі і спецыяльных гістарычных дысцыплінКурс (курсы) 1Семестр 1-2Лекцыі 18
(колькасць гадзін)Экзамен 2
(семестр)Практычныя (лабараторныя)
заняткі -
(колькасць гадзін)Залік 1
(семестр)КСР -
(колькасць гадзін)Усяго аўдыторных
гадзін па дысцыпліне 18
(колькасць гадзін)Усяго гадзін
па дысцыпліне 148
(колькасць гадзін)Форма атрымання
вышэйшай адукацыі завочнаяСкладальнік: А.У. Зуева, старшы выкладчык кафедры археалогіі і спецыяльных
гістарычных дысцыплін, к.г.н.

2013 г.

Вучэбная праграма складзена на аснове вучэбнай базавай праграмы
«Археалогія ». Рэг. № УД-10050 от 22.10.2013

Разгледжана і рэкамендавана да зацвярджэння на паседжанні кафедры
археалогіі і спецыяльных гістарычных дысцыплін

25.10.2013, пратакол № 3

Загадчык кафедры

_____ А.А. Егарэйчанка

Ухвалена і рэкамендавана да зацвярджэння вучэбна-метадычнай камісіяй
гістарычнага факультэта Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта

05.11.2013, пратакол № 3

Старшыня

_____ В.В. Сяргеенкава

Тлумачальная запіска

Праграма агульнага курса распрацавана на падставе тыпавай вучэбнай праграмы “Археалогія”. Курс прызначаны для студэнтаў 1 курса спецыяльнасці “Музейная справа і ахова гісторыка-культурнай спадчыны” завочнай формы навучання.

Вучэбная праграма распрацавана ў адпаведнасці з наступнымі нарматыўнымі дакументамі:

- Макет адукацыйнага стандарта вышэйшай адукацыі першай ступені, зацверджаны загадам Міністэрства адукацыі Рэспублікі Беларусь ад 13.06.2006 г. № 374;
- Адукацыйны стандарт «Вышэйшая адукацыя. Першая ступень. Цыкл сацыяльна-гуманітарных дысцыплін», зацверджаны і ўведзены ў дзеянне пастановай Міністэрства адукацыі Рэспублікі Беларусь ад 01.09.2006, № 89;
- Змяненне № 1 да РД РБ 02100.5 227-2006, зацверджанае і ўведзенае ў дзеянне пастановай Міністэрства адукацыі Рэспублікі Беларусь ад 18 студзеня 2008 г., № 3;
- Макет тыпавай вучэбнай праграмы дысцыпліны сацыяльна-гуманітарнага цыклу вышэйшай адукацыі першай ступені (Метадычныя рэкамендацыі для распрацоўшчыкаў тыпавых вучэбных праграм Міністэрства адукацыі Рэспублікі Беларусь, 2007 г.);
- Парадак распрацоўкі, зацвярджэння і рэгістрацыі вучэбных праграм для першай ступені вышэйшай адукацыі, зацверджаны Міністэрствам адукацыі Рэспублікі Беларусь 28.12. 2007 г.

Мэтай курса “Археалогія” з’яўляецца засваенне студэнтамі асноў археалогіі, неабходных для спецыяліста ў галіне музейнай справы і аховы гісторыка-культурнай спадчыны..

Задачы курса “Археалогія”:

- даць студэнтам уяўленне аб прыродзе археалогіі і яе месце ў сістэме навук,
- азнаёміць іх з крыніцамі і метадамі археалагічнага даследавання,
- азнаёміць з асновамі археалагічнай перыядызацыі і асноўнымі археалагічнымі культурамі,
- пазнаёміць студэнтаў з асновамі арганізацыі і правядзення археалагічных раскопак.
- сфарміраваць у студэнтаў навукова-даследчыя і практычныя навыкі.

У выніку вывучэння дысцыпліны студэнт павінен

ведаць:

- навуковыя падыходы да аналізу археалагічных матэрыялаў;
- археалагічную перыядызацыю,
- характарыстыку асноўных археалагічных культур Усходняй Еўропы.
-
- асноўныя тэорыі этнагенеза, этнічнай гісторыі славян і балтаў;
- спецыяльныя дысцыпліны ў аб'ёме, неабходным для самастойнага правядзення навуковых даследаванняў, уключаючы метадалогію археалагічных даследаванняў, методыку палявых работ,

умець:

- правільна вызначыць тып археалагічнага аб'екта (помніка) на мясцовасці,
- вызначыць прыналежнасць старажытнага керамічнага матэрыяла да адпаведнай археалагічнай эпохі (каменнага, бронзавага, жалезнага вякоў або сярэднявечча);
- вызначыць тып і прызначэнне канкрэтнага археалагічнага артэфакта;
- устанавіць папярэднюю дату і культурную прыналежнасць археалагічнай знаходкі;
- здзейсніць рэгістрацыю археалагічнай знаходкі,
- прыняць меры да захавання і рэгістрацыі выяўленага археалагічнага аб'екта;
- выкарыстаць археалагічныя матэрыялы ў навучальнай, прафесійнай і асветніцкай дзейнасці;

Асноўныя формы навучання: лекцыі, кантрольныя работы, самастойная работа. Форма кантролю ведаў – залік (1 семестр) і экзамен (2 семестр).

Усяго на вывучэнне дысцыпліны “Археалогія” прадугледжана 18 аудыторных гадзін, з іх – 18 гадзін лекцый.

Змест вучэбнай дысцыпліны

№ п/п	Назва тэмы, раздзела	Колькасць гадзін				
		Аўдыторныя				Самастой- ная праца
		Лекцыі	Прак- тычныя.	Лабара- торныя заняткі	КСР	
1	Уводзіны	4	—	—	—	10
2	Каменны век	4	—	—	—	20
3	Энеаліт і бронзавы век	2	—	—	—	20
4	Жалезны век	2	—	—	—	20
5	Славяне і іх суседзі ў другой палове I тыс. н.э.	2	—	—	—	20
6	Старажытная Русь	2	—	—	—	20
7	Археалогія сярэднявечча на тэрыторыі Беларусі	2	—	—	—	20
	Усяго	18	—	—	—	130

**Вучэбна-метадычная карта
курса «Археалогія»**

Нумар раздзела, тэмы, занятка	Назва раздзела, тэмы, занятка; пералік вывучаемых пытанняў	Колькасць аўдыторных гадзін				Матэрыяльнае забеспячэнне заняткаў (наглядныя, метадычныя дапаможнікі і інш.)	Літаратура	Формы контролю ведаў
		лекцыі	практычныя (семінарыя) заняткі	лабараторныя заняткі	кіруемая самастойная работа студэнта			
1	2	3	4	5	6	7	8	9
1	Уводзіны. 1. Прадмет археалогіі. 2. Археалагічны пошук. 3. Археалагічныя раскопкі. 4. Археалагічная храналагізацыя. 5. Камеральная апрацоўка археалагічных матэрыялаў.	4	—	—	—	Мульти- медыйны комплекс	1, 4, 5	Вуснае апытанне. Дыскусія
2	Тэма 1. Каменны век 1. Палеаліт. 2. Мезаліт. 3. Неаліт.	4	—	—	—	Мульти- медыйны комплекс	1, 4, 36	Вуснае апытанне. Дыскусія
3	Тэма 2. Энеаліт і бронзавы век 1. Агульная характарыстыка эпохі. 2. Археалагічныя культуры энеаліту і бронзавага веку на тэрыторыі Усходняй Еўропы.	2	—	—	—	Мульти- медыйны комплекс	1, 4	Вуснае апытанне. Дыскусія

4	Тэма 3. Жалезны век 1. Агульная характарыстыка эпохі. 2. Жалезны век Цэнтральнай Еўропы. 3. Археалагічныя культуры жалезнага веку на тэрыторыі Беларусі.	2	—	—	—	Мульти-медыйны комплекс	1, 4. 37	Вуснае апытанне. Дыскусія
5	Тэма 4. Славяне і іх суседзі ў другой палове I тыс. н.э. 1. Праблема паходжання славян. Першыя славянскія культуры. 2. Старажытнасці балтаў другой паловы I тыс. н.э. 3. Славянскія помнікі другой паловы I тыс. н.э.	2	—	—	—	Мульти-медыйны комплекс	3, 11, 17, 21, 40, 41, 44	Вуснае апытанне. Дыскусія
6	Тэма 5. Старажытная Русь 1. Узнікненне Русі паводле археалагічных даных. 2. Старажытнарускія гарады. 3. Старажытнаруская вёска. 4. Феадальныя замкі.	2	—	—	—	Мульти-медыйны комплекс	1, 4, 43	Вуснае апытанне. Дыскусія
7	Тэма 6. Археалогія позняга сярэднявечча на тэрыторыі Беларусі. 1. Гарады. 2. Замкі і абарончыя збудаванні. 3. Мясцішкі. 4. Вясковыя паселішчы.	2	—	—	—	Мульти-медыйны комплекс	3, 6, 8, 11, 13, 16, 19, 27, 30-33, 45, 46, 48,	Вуснае апытанне. Дыскусія
	УСЯГО	18	—	—	—			

Інфармацыйная (інфармацыйна-метадычная) частка

Літаратура

Асноўная

1. Авдусин Д.А. Основы археологии. М., 1989.
2. Загорульский Э.М. Археология Белоруссии. Мн., 1965.
3. Мартынов А.И. Археология. М., 2005.
4. Фэйган Б. М. Уводзіны ў археалогію. Мн., 1996.
5. Археология. М. 2006.

Дадатковая

6. Алексеев Л.В. Полоцкая земля (очерки истории Северной Белоруссии в IX—XIII вв.). М., 1966.
7. Алексеев Л.В. Археология и краеведение Белоруссии XVI — 30-е гг. XX в. Мн., 1996.
8. Алексеев Л.В. Западные земли домонгольской Руси: Очерки истории, археологии, культуры: в 2 кн. М.: Наука, 2006.
9. Амальрик А.С., Монгайт А.Л. В поисках исчезнувших цивилизаций. М., 1959.
10. Археалогія і нумізматыка Беларусі: Энцыкл. Мн., 1993.
11. Археалогія Беларусі у 4 т. Мн., 1997—2001.
12. Вяргейс В.С. Археалагічная навука ў Беларускай ССР. 1919—1941 гг. Мн., 1992.
13. Гуревич Ф.Д. Древний Новогрудок (посад — окольный город). Л., 1982.
14. Егорейченко А.А. Культуры штрихованной керамики. Мн., 2006.
15. Загорульскі Э.М. Заходняя Русь IX – XIII стст.: Вучэбны дапаможнік / Э.М.Загорульскі. – Мн., 1998.
16. Загорульский Э.М. Возникновение Минска. Мн., 1982.
17. Загорульский Э.М. Древняя история Белоруссии. Мн., 1977.
18. Загорульский Э.М. Начало формирования населения Белоруссии (дославянский период). – Мн., 1996.
19. Зверуго Я.Г. Верхнее Понеманье в IX—XIII вв. Мн., 1989.
20. Зверуго Я.Г. Древний Волковыск. Мн., 1975.
21. Звяруга Я.Г. Беларускае Павілле у жалезным веку і раннім сярэднявекі/ Матэрыялы па археалогіі Беларусі, вып. 10. – Мінск: ДНУ”Інстытут гісторыі НАН Беларусі”, 2005.
22. Исаенко В.Ф. Неолит Припятского Полесья. Мн., 1976.
23. Калечиц Е.Г. Первоначальное заселение территории Белоруссии. Мн., 1984.
24. Кахановіч Г.А. Археалогія і гістарычнае краязнаўства ў XIV—XIX ст. Мн., 1984.

25. Керам К. Боги, гробницы, ученые. М., 1960.
26. Коробушкина Т.Н. Земледелие на территории Белоруссии в X—XIII вв. Мн., 1979.
27. Краўцэвіч А.К. Гарады і замкі Беларускага Панёмання XIV—XVIII ст. Мн., 1991.
28. Ксензов В.П. Палеолит и мезолит Белорусского Поднепровья. Мн., 1988.
29. Кухаренко Ю.В. Зарубинецкая культура. М., 1964.
30. Левко О.Н. Витебск IX—XVIII вв. Мн., 1984.
31. Лысенко П.Ф. Берестье. Мн., 1985.
32. Лысенко П.Ф. Города Туровской земли. Мн., 1974.
33. Лысенко П.Ф. Дреговичи. Мн., 1991.
34. Мельниковская О.М. Племена Южной Белоруссии в раннем железном веке. М., 1967.
35. Митрофанов А.Г. Железный век Средней Белоруссии (VII—VI вв. до н.э. — VIII в. н.э.). Мн., 1978.
36. Монгайт А.Л. Археология Западной Европы. Каменный век. М., 1973.
37. Монгайт А.Л. Археология Западной Европы. Бронзовый и железный века. М., 1974.
38. Поболь Л.Д. Археологические памятники Белоруссии. Железный век. Мн., 1983.
39. Поликарпович К.М. Палеолит Верхнего Поднепровья. Мн., 1968.
40. Русанова И.П. Славянские древности VI—VII вв. М., 1976.
41. Седов В.В. Восточные славяне в VI—XIII вв. М., 1982.
42. Седов В.В. Славяне в древности. М., 1994.
43. Седов В.В. Славяне в раннем средневековье. М., 1995.
44. Седов В.В. Славяне. М., 2002.
45. Ткачев М.А. Замки Белоруссии. Мн., 1980.
46. Ткачоў М.А. Абарончыя збудаванні заходніх зямель Беларусі XIII--XVIII ст. Мн., 1978.
47. Третьяков П.Н. У истоков древнерусской народности. Л., 1970.
48. Трусов О.А. Памятники монументального зодчества Белоруссии XI—XVII вв. Мн., 1988.
49. Чарняўскі М.М. Неаліт Беларускага Панямоння. Мн., 1979.
50. Шадыра В.І. Беларускае Падзвінне (I тыс. н.э.). Мінск: ДНУ "Інстытут гісторыі НАН Беларусі", 2006.
51. Шадыро В.И. Ранний железный век Северной Белоруссии. Мн., 1985.
52. Штыхаў Г.В. Крывічы. Мн., 1992.
53. Штыхов Г.В. Города Полоцкой земли. Мн., 1978.
54. Штыхов Г.В. Древний Полоцк IX—XIII вв. Мн., 1975.

Пералік заданняў і кантрольных мерапрыемстваў

Праграма прадугледжвае выкананне студэнтамі кантрольнай работы.

Форма правядзення. Па выніках самастойнай працы студэнт абавязаны прадставіць пісьмовую работу (па выбару: рэферат, эсэ, анатацыя).

Віды пісьмовых работ і рэкамендацыі па іх напісанні

Рэферат – самастойная праца над тэмай, пры напісанні якой выкарыстоўваецца некалькі навуковых артыкулаў і манаграфій.

Рэкамендацыі па напісанні рэфератаў:

1. Выбірайце цікавую для сябе тэму.
2. Уважліва азнаёміцеся з асноўнай і дадатковай бібліяграфіяй па тэме. Памятайце, што жанр рэферата прадугледжвае не перапісванне чужых публікацый, а самастойны пераказ асноўнага зместа навуковай літаратуры.
3. Прадумайце змест і структуру працы (уводзіны, асноўная частка, заключэнне).
 - Ва ўводзінах ставіцца праблема, акрэсліваюцца задачы рэферата.
 - Асноўная частка змяшчае матэрыял па тэме, сістэматызаваны і размешчаны ў лагічнай паслядоўнасці.
 - У заключэнні робяцца высновы, зробленыя пасля вывучэння сабранага матэрыяла.
- Дапускаецца не выдзяляць гэтыя часткі асобнымі загалоўкамі ў тэксце.
4. Рэферат трэба пісаць лаканічна, навукова-літаратурнай мовай. Не выкарыстоўвайце тэрміны, значэнне якіх Вам не зразумела.
5. Рабіце ў тэксце спасылкі на выкарыстаныя публікацыі.
6. Аб'ём – 10 старонак (14 шрыфт Times New Roman, 1–1,5 міжрадковы інтэрвал).

Эсэ – гэта самастойнае сачыненне-разважанне над навуковай праблемай пры выкарыстанні ідэй, канцэпцый, вобразаў з іншых абласцей навукі, літаратуры, уласнага вопыту і г.д. Гэта творчы від самастойнай вучэбнай дзейнасці студэнтаў.

Рэкамендацыі па напісанні эсэ:

1. Вызначце тэму эсэ і не адхіляйцеся ад яе.
2. Прадумайце змест і структуру працы (уводзіны, асноўная частка, заключэнне). Вызначце тэзісы, якія будуць раскрывацца ў эсэ.
3. Коротка фармулюйце тэзісы ў пачатку эсэ, у асноўнай частцы іх разгортвайце, у заключэнні – рабіце высновы, якія суадносяцца з агульнымі тэзісамі.

4. Аргументуйце свае думкі. Менш апісання і больш аналізу праблемы.

5. Рабіце ў тэксце спасылкі на выкарыстаныя публікацыі.

6. Аб'ём – 5 старонак (14 шрыфт Times New Roman, 1–1,5 міжрадкавы інтэрвал).

Анатацыя – кароткі пераказ зместу публікацыі (як правіла, кнігі, зборніка і г.д.).

Рэкамендацыі па напісанні анатацыі:

1. Уважліва прачытайце выбраную публікацыю.
2. Напішыце анатацыю па наступнаму плану:
 - Актуальнасць тэмы;
 - Асноўныя задачы, якія былі пастаўлены аўтарамі;
 - Структура працы (колькасць глаў, раздзелаў і інш., наяўнасць ілюстратыўных матэрыялаў, каталогаў і інш. дадаткаў);
 - Кароткі змест структурных частак;
 - Заключэнне, вызначэнне адрасатаў выдання (кола патэнцыяльных чытачоў).

Дапускаецца не выдзяляць гэтыя часткі асобнымі загаловкамі ў тэксце.

3. Аб'ём – 5 старонак (14 шрыфт Times New Roman, 1–1,5 міжрадкавы інтэрвал).

Прыкладная тэматыка работ (дапускаецца і самастойны выбар тэмы).

1. Археалогія як навука. Месца археалогіі ў сістэме гуманітарных і прыродазнаўчых навук.

2. Археалагічная спецыялізацыя (*агляд аднаго ці некалькіх накірункаў археалогіі – эксперыментальнай, падводнай, наветранай, індустрыяльнай, ваеннай і інш.*).

3. Метады археалагічных даследаванняў (*агульная характарыстыка альбо паглыбленая характарыстыка аднаго з метадаў па выбару*).

4. Развіццё археалагічнай навукі. Персаналіі (*рэгіён, перыяд – па выбару студэнта*).

5. Паходжанне чалавека. Асноўныя этапы антрапагенэзу.

6. Ніжні палеаліт. Алдувайская і ашэльская эпохі.

7. Позні палеаліт. Эпоха мусцье.

8. Праблема першапачатковага засялення тэрыторыі Беларусі.

9. Археалагічныя культуры фінальнага палеаліту на тэрыторыі Беларусі (*агульная характарыстыка альбо характарыстыка адной з культур па выбару*).

10. Палеалітычнае мастацтва.

11. Мезаліт: агульныя прыкметы эпохі.

12. Археалагічныя культуры мезаліту на тэрыторыі Беларусі *(агульная характарыстыка альбо характарыстыка адной з культур па выбару)*.
13. Неаліт: агульныя прыкметы эпохі.
14. “Неалітычная рэвалюцыя”.
15. Археалагічныя культуры неаліту на тэрыторыі Беларусі *(агульная характарыстыка альбо характарыстыка адной з культур па выбару)*.
16. Мастацтва неаліту.
17. Тэхналогія старажытных вытворчасцяў *(від матэрыялаў – крэмень, бурыштын, костка, кераміка і інш.; рэгіён, перыяд – па выбару студэнта)*.
18. Кераміка як гістарычная крыніца.
19. Старажытная металургія.
20. Энеаліт. Эпоха ранняга бронзавага веку *(агульная характарыстыка)*.
21. Бронзавы век стэпавай паласы Усходняй Еўропы.
22. Бронзавы век Цэнтральнай Еўропы.
23. Археалагічныя культуры бронзавага веку на тэрыторыі Беларусі *(агульная характарыстыка альбо характарыстыка адной з культур па выбару)*.
24. Эпоха ранняга жалезнага веку *(агульная характарыстыка)*.
25. Скіфскія і сармацкая культуры.
26. Мастацтва скіфаў.
27. Жалезны век Цэнтральнай Еўропы *(агульная характарыстыка альбо характарыстыка адной з культур па выбару)*.
28. Жалезны век лясной паласы Усходняй Еўропы *(агульная характарыстыка альбо характарыстыка адной з культур па выбару)*.
29. Археалагічныя культуры жалезнага веку на тэрыторыі Беларусі *(агульная характарыстыка альбо характарыстыка адной з культур па выбару)*.
30. Вялікае перасяленне народаў па даных археалогіі.
31. Паходжанне ўсходніх славян па даных археалогіі.
32. Славянскія помнікі другой паловы I тыс. н.э. на тэрыторыі Беларусі.
33. Старажытнасці балтаў другой паловы I тыс. н.э. на тэрыторыі Беларусі.
34. Узнікненне Русі паводле археалагічных даных.
35. Нарманская тэорыя: за і супраць у святле археалагічных даных.
36. Раннефеадальная вёска.
37. Гандлёвыя сувязі насельніцтва Старажытнай Русі.
38. Культура старажытнарускіх гарадоў *(агульная характарыстыка альбо характарыстыка аднаго з аспектаў па выбару)*.
39. Рамяство Старажытай Русі *(агульная характарыстыка альбо характарыстыка аднаго з аспектаў па выбару)*.
40. Старажытны Ноўгарад.
41. Старажытнарускія гарады на тэрыторыі Беларусі *(характарыстыка аднаго з гарадоў па выбару)*.
42. Феадальныя замкі на тэрыторыі Беларусі *(агульная характарыстыка альбо характарыстыка аднаго з замкаў па выбару)*.
43. Хрысціянства на Русі па даных археалогіі.

44. Археалагічныя помнікі канкрэтнага раёна (*агульная характарыстыка помнікаў аднаго з раёнаў Беларусі – па выбару студэнта. Інфармацыя адлюстравана ў кнігах серыі “Збор помнікаў”, “Памяць”, “Археалагічныя карты”*).

Патрабаванні па афармленні пісьмовай работы

1. Работа павінна быць аформленая ў адпаведнасці з метадычным дапаможнікам “Курсовая и дипломная работы, магистерская диссертация. Правила подготовки, оформления и защиты. Мн. 2009”.

Дапускаецца афармленне бібліяграфічных спісаў не ў адпаведнасці з правіламі ВАК, а па спрошчанай схеме:

а) Прозвішча аўтара Ініцыялы. Назва манаграфіі. Месца выдання. Выдавецтва. Год выдання.

б) Прозвішча аўтара Ініцыялы. Назва артыкула // Назва часопіса (зборніка). Месца выдання. Год выдання. Нумар выпуску (тома). Нумары старонак.

2. Абавязковымі структурнымі часткамі з’яўляюцца:

– тытульны ліст з указаннем прозвішча, імя і імя па бацьку студэнта, нумароў курса, групы, года выканання работы, а таксама віда работы (рэферат, анатацыя і г.д.) і яе тэмы;

– наяўнасць у пачатку работы яе плана (пры напісанні рэферата);

– наяўнасць у канцы работы спіса выкарыстанай літаратуры. Публікацыі прыводзяцца ў алфавітным парадку – па першай літары прозвішча аўтара.

– наяўнасць спасылак па выкарыстаную літаратуру. Спысылкі ставяцца альбо ўнізе старонкі, альбо ў тэксце.

Экзаменацыйныя пытанні

1. Археалогія як навука. Аб’ект і прадмет археалогіі.
2. Сацыяльныя функцыі археалогіі.
3. Віды археалагічных помнікаў.
4. Культурны пласт. Стратыграфія. Паняцці “адкрыты” і “закрыты” комплексы.
5. Палявыя археалагічныя даследаванні: археалагічныя разведкі.
6. Палявыя археалагічныя даследаванні: археалагічныя раскопкі.
7. Камеральная апрацоўка археалагічнага матэрыялу.
8. Археалагічная храналогія і перыядызацыя.
9. Метады датавання ў археалогіі.
10. Паняцце “археалагічная культура”. Роля гістарычных інтэрпрэтацый у археалагічных даследаваннях.
11. Ніжні палеаліт. Алдувайская эпоха.
12. Ніжні палеаліт. Ашэльская эпоха.

13. Ніжні палеаліт. Эпоха мусцье. Праблема першапачатковага засялення тэрыторыі Беларусі.
14. Верхні палеаліт: агульная характарыстыка эпохі.
15. Помнікі верхняга палеаліту на тэрыторыі Беларусі.
16. Фінальны палеаліт: агульная характарыстыка эпохі.
17. Археалагічныя культуры фінальнага палеаліту на тэрыторыі Беларусі.
18. Духоўная культура чалавека эпохі палеаліту.
19. Мезаліт: агульная характарыстыка эпохі.
20. Археалагічныя культуры мезаліту на тэрыторыі Беларусі.
21. Духоўная культура чалавека эпохі мезаліту.
22. Неаліт: агульная характарыстыка эпохі.
23. Паняцце “неалітычная рэвалюцыя”. Працэс неалітызацыі Еўропы.
24. Дняпра-данецкая і верхнедняпроўская культуры.
25. Нёманская культура. Культура шарападобных амфар на тэрыторыі Беларусі.
26. Нарвенская культура. Культура грабенчата-ямачнай керамікі. Усвяцкая культура.
27. Гаспадарчая дзейнасць насельніцтва ў эпоху неаліту на тэрыторыі Беларусі.
28. Духоўная культура насельніцтва ў эпоху неаліту.
29. Паняцці “энеаліт” і “бронзавы век”. Асаблівасці эпохі бронзы на тэрыторыі Беларусі.
30. Паняцці “металургія” і “металаапрацоўка”. Значэнне каляровай металургіі ў развіцці грамадства і гаспадаркі.
31. Энеаліт Усходняй Еўропы. Трыпольская культура.
32. Бронзавы век стэпавай паласы Усходняй Еўропы.
33. Кола культуры шнуравой керамікі: агульная характарыстыка.
34. Сярэднедняпроўская культура.
35. Паўночнабеларуская культура.
36. Тшчцінецкае культурнае кола. агульная характарыстыка.
37. Позняя эпоха бронзы. Лужыцкая культура.
38. Гаспадарчая дзейнасць насельніцтва ў эпоху бронзы на тэрыторыі Беларусі.
39. Духоўная культура насельніцтва бронзавага веку.
40. Праблема з’яўлення і распаўсюджвання індаеўрапейцаў на тэрыторыі Еўропы.
41. Жалезны век: агульная характарыстыка эпохі.
42. Чорная металургія. Яе значэнне ў развіцці грамадства і гаспадаркі.
43. Ранні жалезны век Цэнтральнай і Заходняй Еўропы. Гальштацкая культура.
44. Ранні жалезны век Цэнтральнай і Заходняй Еўропы. Латэнская культура.

45. Ранні жалезны век стэпавай паласы Усходняй Еўропы. Кімерыйцы, скіфы і сарматы паводле археалагічных даных.
46. Ранні жалезны век лясной паласы Усходняй Еўропы: агульная характарыстыка.
47. Археалагічныя культуры жалезнага веку на тэрыторыі Беларусі. Мілаградская культура. Зарубінецкая культура.
48. Археалагічныя культуры жалезнага веку на тэрыторыі Беларусі. Культуры штрыхаванай керамікі. Днепра-дзвінская культура.
49. Археалагічныя культуры жалезнага веку на тэрыторыі Беларусі. Кіеўская культура. Вельбаркская культура.
50. Гаспадарчыя заняткі насельніцтва жалезнага веку на тэрыторыі Беларусі.
51. Духоўная культура насельніцтва жалезнага веку на тэрыторыі Беларусі.
52. Праблема паходжання славян. Першыя славянскія культуры.
53. Усходнеславянскія племянныя аб'яднанні. Крывічы.
54. Усходнеславянскія племянныя аб'яднанні. Дрыгавічы.
55. Усходнеславянскія племянныя аб'яднанні. Радзімічы.
56. Банцараўская, калочынская, тушамлінская культуры.
57. Культура доўгіх курганаў. Усходнелітоўскія курганы на тэрыторыі Беларусі.
58. Узнікненне Русі паводле археалагічных даных.
59. Старажытнаруская вёска паводле археалагічных даных.
60. Раннефеадальныя замкі.
61. Узнікненне і характар развіцця ўсходнеславянскіх гарадоў паводле археалагічных даных: агульная характарыстыка.
62. Усходнеславянскія гарады. Кіеў.
63. Усходнеславянскія гарады. Ноўгарад.
64. Усходнеславянскія гарады. Полацк.
65. Усходнеславянскія гарады. Мінск.
66. Гандлёвыя сувязі старажытнарускага насельніцтва паводле археалагічных даных.
67. Распаўсюджанне пісьменнасці ў IX – XIII ст. паводле археалагічных даных.
68. Рэлігійныя ўяўленні старажытнарускага насельніцтва паводле археалагічных даных.
69. Манументальнае дойлідства старажытнарускіх гарадоў.
70. Прыкладнае мастацтва старажытнарускага насельніцтва паводле археалагічных даных.

**ПРАТАКОЛ УЗГАДНЕННЯ ВУЧЭБнай ПРАГРАМЫ ПА
ВЫВУЧАЕМАЙ ДЫСЦЫПЛІНЕ З ІНШЫМІ ДЫСЦЫПЛІНАМІ
СПЕЦЫЯЛЬНАСЦІ**

Назва дысцыпліны, з якой патрабуецца ўзгадненне	Назва кафедры	Прапановы пра змяненні у змесце вучэбнай праграмы па вывучаемай вучэбнай дысцыпліне	Рашэнне прынятае кафедрай, якая распрацавала вучэбную праграму (з указаннем даты і нумара пратакола)
1. Гісторыя першабытнага грамадства	Кафедра археалогіі і спецыяльных гістарычных дысцыплін	Узгоднена	Пратакол № 3, 25.10.2013

**ДАПАЎНЕННІ І ЗМЯНЕННІ Ў ВУЧЭБнай ПРАГРАМЕ ПА
ВЫВУЧАЕМАЙ ВУЧЭБнай ДЫСЦЫПЛІНЕ**
на ____ / ____ вучэбны год

№№ пп	Дапаўненні і змяненні	Падстава

Вучэбная праграма перагледжана і ўхвалена на паседжанні кафедры
(пратакол № ____ ад _____ 20__ г.)

Загадчык кафедры

_____ (ступень, званне) _____ (подпіс) _____ (Прозвішча, ініцыялы)

ЗАЦВЯРДЖАЮ
Дэкан факультэта

_____ (ступень, званне) _____ (подпіс) _____ (Прозвішча, ініцыялы)